

ΛΙΝΟΣ Γ. ΜΠΕΝΑΚΗΣ

Ἐπιστ. Συνεργάτης τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν
τ. Δ/ντῆς τοῦ Κέντρου Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας
Σίνα 58 - 106 72 Ἀθήνα
Τηλ. 210.3641028 - ΦΑΞ 210.3645179 - E-mail: benakis@hol.gr

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΟΥ Β.Ν. ΤΑΤΑΚΗ

Ἡ Ρωσική μετάφραση τῆς *Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας* τοῦ Β.Ν. Τατάκη (1897-1986) ἔρχεται - 60 χρόνια μετά τήν πρώτη Γαλλική ἔκδοσή της (1949) καί τίς Ἰσπανική (1952), Ἑλληνική (1977), Σερβική (2002) καί Ἀγγλική (2003) μεταφράσεις της - νά ἐπιβεβαιώσει τήν διαχρονική ἀξία τῆς πρώτης αὐτῆς ἱστορική (ἀλλά καί ὡς ἓνα βαθμό κριτικῆς) προσέγγισης τῆς παντελῶς ἕως τότε ἀγνοημένης Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας τοῦ Χριστιανικοῦ Μεσαίωνα, τοῦ λεγομένου Βυζαντίου (6^{ος}-15^{ος} αἰ.).

Τό ἀξιοπρόσεκτο στο ἔργο τοῦ Τατάκη εἶναι ὅτι χωρίς τίς πολύ περισσότερες πηγές, δηλαδή τά βυζαντινά φιλοσοφικά κείμενα, πού ἔχουμε σήμερα στήν διάθεσή μας, καί χωρίς τίς ἐπί μέρους πολλές καί ἀξιόλογες νεώτερες μονογραφίες για φιλοσοφικά θέματα καί προβλήματα, ὁ Τατάκης διέκρινε σωστά τά βασικά χαρακτηριστικά τῆς Φιλοσοφίας τῆς πολυκύμαντης αὐτῆς περιόδου καί ἔθεσε τίς βάσεις για τήν σπουδή καί ἀξιολόγησή της. Ἡ συμβολή τοῦ βιβλίου του - προσιτοῦ διεθνῶς μέ τήν Γαλλική ἔκδοσή του - στήν ἔρευνα καί μελέτη τῶν βυζαντινῶν φιλοσοφῶν καί τοῦ πλούσιου ἔργου τους στήν πεντηκονταετία ἀπό τότε καί ἕως σήμερα εἶναι πολλαπλά ἀναγνωρισμένη.

Ἡ νεώτερη προβληματική για τόν χαρακτήρα καί τίς σχέσεις τῆς Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας μέ τόν ἀρχαῖο ἑλληνικό φιλοσοφικό λόγο καί τίς φιλοσοφικές ἐπιδόσεις ἄλλων πολιτισμῶν, κυρίως τήν Δυτική Σχολαστική, δέν μειώνει τήν σημασία καί τήν χρησιμότητα τοῦ ἔργου τοῦ Τατάκη (τοῦ συγκεκριμένου βιβλίου καί τῶν πολλῶν ἄλλων δημοσιευμάτων του στήν περιοχή τῆς Πατερικῆς καί τῆς Βυζαντινῆς σκέψης). Γίνεται μάλιστα γόνιμη ἀφετηρία παράλληλων ἢ καί ἀποκλινουσῶν προσεγγίσεων, οἱ ὁποῖες θά βοηθήσουν στήν ἀποκρυστάλλωση νέων ἀντικειμενικῶν κατευθύνσεων στήν συνολική ἀντιμετώπιση τοῦ σπουδαίου φαινομένου, πού περικλείουν οἱ ὅροι Βυζαντινή Φιλοσοφία.

Ὅσο για τήν διατυπωμένη ἀπό πολλές πλευρές τά τελευταῖα χρόνια ἀνάγκη συγγραφῆς ἑνός «νέου Τατάκη», δηλαδή μιᾶς νέας ἱστορίας τῆς

Βυζαντινής Φιλοσοφίας μέ βάση τά πολλά καί σημαντικά νέα δεδομένα τής νεώτερης έρευνας καί κυρίως τά βυζαντινά κείμενα, πού έχουμε σέ σύγχρονες αξιόπιστες κριτικές έκδόσεις, τό πρόβλημα είναι κατά πόσον είμαστε πραγματικά σ ή μ ε ρ α έτοιμοι για τό καθόλου εύκολο αυτό έγχείρημα ή πρέπει νά περιμένουμε ακόμη για τήν αξιοποίηση τής έρευνητικής καί έκδοτικής εργασίας από νέους έπιστήμονες σέ όλο τόν κόσμο, πού είναι μία γόνιμη καί ευχάριστη πραγματικότητα. Η προσω-πική μου κρίση, διατυπωμένη καί δημόσια, είναι υπέρ τής δεύτερης άποψης.

Η Ρωσική μετάφραση του βιβλίου του Β.Ν. Τατάκη, συντελεσμένη μέ πολλή γνώση καί αγάπη για τό θέμα καί τό έργο, θά αποτελέσει ασφαλώς ένα πρόσθετο κίνητρο καί θά άποφέρει χρήσιμους καρπούς προς τήν κατεύθυνση πού έπeseήμανα, τής ανάγκης δηλαδή συγγραφής μελλοντικά μιās αξιόπιστης ολοκληρωμένης Ιστορίας τής Βυζαντινής Φιλοσοφίας.

Άθήνα, Μάρτιος 2011

Λίνος Γ. Μπενάκης